

MOGLEGHEITSSTUDIE LEIKANGER 2050

Foto: Håvard Nesbø

INNLEIING

Med bakgrunn i stadianalysa, synfaring, samtale med referansegruppa i oppdraget og arbeid vi har gjort i Leikanger gjennom andre prosjekt har Asplan Viak og MORFEUS arkitekter hatt glede av å utarbeide denne moglegheitsstudien.

Vi har delt moglegheitsstudien i to hovuddelar, del I, del II. Den fyrste delen av moglegheitsstudiet tar føre seg dei overordna grepene, medan del II går meir i detalj kring utvikling av sentrumskjerna.

Det er eit nasjonalt mål å utvikle attraktive og klimavennlege by- og tettstادområde. Det vil sei gode og velfungerande stader for folk og næringsliv, der berekraftige omsyn ligg til grunn for utviklinga.

Ein avgjerande faktor for å skapa eit attraktivt sentrum handlar om å tiltrekka seg menneske. Det er menneske som skapar liv mellom husa. For at tettstaden skal få dei tilboda ein ynskjer at sentrum skal ha, ser vi at vekst i folketallet er ein nøkkelen. Løyser ein sentrumsutfordringane vil fleire folk ynskje å nyte området og heile tettstaden vil bli meir attraktiv. Dette må byggjast opp av eit attraktivt bustadtilbod med varierte bustadtypar for alle, slik at folk har moglegheit for å etablere seg her.

Leikanger står i ei særstilling når det gjeld potensial for folkeauke fordi det finnsts så mange offentlege attraktive kompetansearbeidsplassar. Det er mange som pendlar inn til Leikanger og som potensielt kunne busett seg i området.

Ein viktig føresetnad og premiss for arbeidt vårt er at innbyggjartalet i Leikanger skal auke mot 2050. Vi ynskjer å legget til rette for etablering av omlag 500 nye bustadeiningar innan 2050.

Oppgåva er tredelt:

1. Definere sentrumskjerne/knutepunkt, viktige aksar og av grensinga av tettstaden.
2. Visa utviklingspotensialet for alle tettstadefunksjonar innanfor området, som bustad, mobilitet, næring og oppholdsareal. Føreslå ein bygningsstruktur som sikrar dette.
3. Vise koplingar og overgangar mellom tettstaden og omgjevnadene.

1

Definere sentrumskjerne/knutepunkt, viktige aksar og avgrensinga av tettstaden.

AVGRENSING AV TETTSTADEN

Den tettaste busette delen av Leikanger ligg som ein trekant mellom Hamre, Dalenfeltet og Kløvi. Men Leikanger strekker seg også vidare utover fjorden mot Eggja, Fosshagen, Grinde, Verken, Suppam, Eitorn, Sanden og Hella.

SENTRUMSKJERNE /KNUTEPUNKT

Historisk har Leikanger hatt to sentrum, Hanahaug og Hermansverk. Dei var jamstilte med omsyn til storleik og utvikling på 1800-tallet. I nyare tid har Hermansverk utvikla seg som sentrum for heile tettstaden og det er dette området som bør vidareutviklast.

Med sentrum meiner vi eit fysisk avgrensa område med ein viss tettleik av bustader og tenestetilbod.

Leikanger er ein langstrakt tettstad der funksjonar ligg spreidd. Sentrumskjernen er utflytande, men vi har definert sentrumskjernen med ulike radier: 140m, 280m, 500m og 1 km med senter i utløpet til Henjaelvi. Dei ulike sirklane har ulikt innhald og ulik grad av sentrumsfunksjonar.

Den minste sirkelen med radie 140 m dekker området mellom NAV og Fjordkroa, og strekker seg opp til sentrumsparken med Kiwi og den gamle byggevaretomta. Dette er å rekne som kjernen i sentrum.

Neste nivå, med radie 280 m, strekker seg fra undomhuset til bensinstasjonen, her er også dei mest sentrumsnære bustadane i Lunden, Riverdalen og Gjertrudbakken med. Innanfor denne sona ligg også sportsbutikken Røysum.

Vidare har vi skissert inn ei utvida sentrumskjerne med ein sirkel på 500 m i radie. Denne strekker seg fra Lahella til Nokkaneset, den inkluderar dei fleste offentlege arbeidsplassar, buområde og sjukeheimen.

Den ytterste sentrums-sirkelen inkluderar barneskule med idrettsanlegg, større bustadområde og næringsareal, og den inkluderar også sentrumsnært landbruk og kulturverdiar. Langs Sognefjorden strekker den seg fra Nybø til båthamna.

VIKTIGE AKSAR

I dag er sentrum utvikla på riksvegen sine premissar. Ein viktig del av utviklinga av sentrum blir å sikre ei utvikling der gåande har hovudfokus.

Det manglar ein akse internt i sentrum som sentrum kan etablere og utvikle seg mot, vekk frå riksvegen. Det bør etablerast ein ny gangakse over Henjaelvi som fungerer som ein hovudakse i sentrum og bind sentrum saman. Denne bør strekkast ned til fjorden på begge sider av Henjaelvi.

Den blå aksen langs fjorden og dei grøne aksane oppover Henjaelvi er også viktige aksar i sentrumsutviklinga.

2

Visa utviklingspotensialet for alle tettstadsfunksjonar innanfor området, som bustad, mobilitet, næring og oppholdsareal. Foreslå ein bygningsstruktur som sikrar dette.

Under ser vi på utviklingspotensialet på eit overordna nivå og illustrert dei viktigaste trandane mot 2035 og 2050. Meir detaljar kring temaet blir presentert i del II av rapporten.

Ved utarbeidning av moglegheitsstudiet for Leikanger 2050 har vi sett på korleis ein kan få eit mangfaldig bustadmiljø med trygge møteplassar og eit godt nærmiljø, korleis ein kan etablera bumiljø som legg opp til sosial aktivitet, korleis ein kan utvikle sentrumsnære buområder og finne ei trinnvis strategisk utvikling av areala i sentrum. Vi har også sett på plassering av skuletilbodet.

Målet for vårt arbeidet har vore å auke innbyggjartalet på Leikanger betydeleg innan 2050, med minimum 500 nye bueiningar.

Leikanger har eit stort overskot av pendlarar inn til dei store offentlege arbeidsplassane. I 2017 var det 872 arbeidstakarar som pendla inn til Leikanger og 390 ut, ein differanse på 482. Veksten i offentlege arbeidsplassar held fram, i 2021 er DIGDIR i gang med utviding av bygget for å romme ytterlegare 30-40 medarbeidarar dei neste åra. I tillegg kjem det pendling inn til private verksemder.

Målsetjinga for Leikanger 2050 er ambisiøs, men realistisk dersom ein får ein større del av dei som jobbar her og blir rekrutterte hit til å velja Leikanger som buområde.

Kartleggingar som er gjort (av tidlegare Leikanger kommune) i forhold til bureferansar og bustadbehov blant tilsette i dei offentlege verksemdene i Leikanger, underbygger dette. Kartlegginga viser at mange har vurdert og ser på Leikanger som eit aktuelt buområde, og at mangel på attraktive bustadtild, har vore ein hemmar for auka busetting.

Med utgangspunkt i Leikanger si rolle som viktig arbeidsstad for mellom anna offentlege arbeidsplassar, er det naturleg å legge til rette for attraktive buområde nært arbeidsplassane.

KVAR SKAL EIN BYGGE?

Moglegheitsstudiet legg opp til utvikling av ulike buformer og bustadeiningane skal først og fremst koma som ein del av ei fortetting.

St.meld. nr. 31 (1992-93), Den regionale planleggingen og arealpolitikken s. 71, seier at *"Fortetting omfatter all byggevirksomhet innenfor dagens tettstedsgrense som fører til høyere eller mer effektiv arealutnyttelse. Fortetting kan anta en rekke ulike former som spenner fra innredninger av loft til bolig og over til store saneningsprosjekter."*

I regjeringen.no står det at *"fortetting kan gi urban kvalitet til en glissen og pregløs sentrumsbebyggelse. På den annen side kan spesielle trekk i et tettsted gå tapt dersom en gjennomfører en for*

intensiv arealutnyttelse og fortetting. Det finnes i hovedsak tre typer fortetting; villahagefortetting, omforming og gjenbruk av f.eks have- og industriområder og nybygging innenfor byggesonen».

Byggesona har vi sett til å vera innanfor det som kan reknast som sentrumsnær utbygging. Sentrumsnær utbygging reknar ein som utbygging så nær opp til sentrum at ein kan gå eller sykle til funksjonane i sentrum (sentrumsfunksjonar). I tillegg til fortetting innanfor byggesona har vi generelt sett på potensialet langs Sognefjordvegen som har god gang- og sykkelforbindelse til sentrum.

Sentrum på Hermansverk er lite, men det er relativt store opne areal som kan transformeras/omformast og byggjast ut til både bustader, kontor og næringsføremål. For at Leikanger ikkje skal miste identiteten sin må det byggjast /omformast klokt.

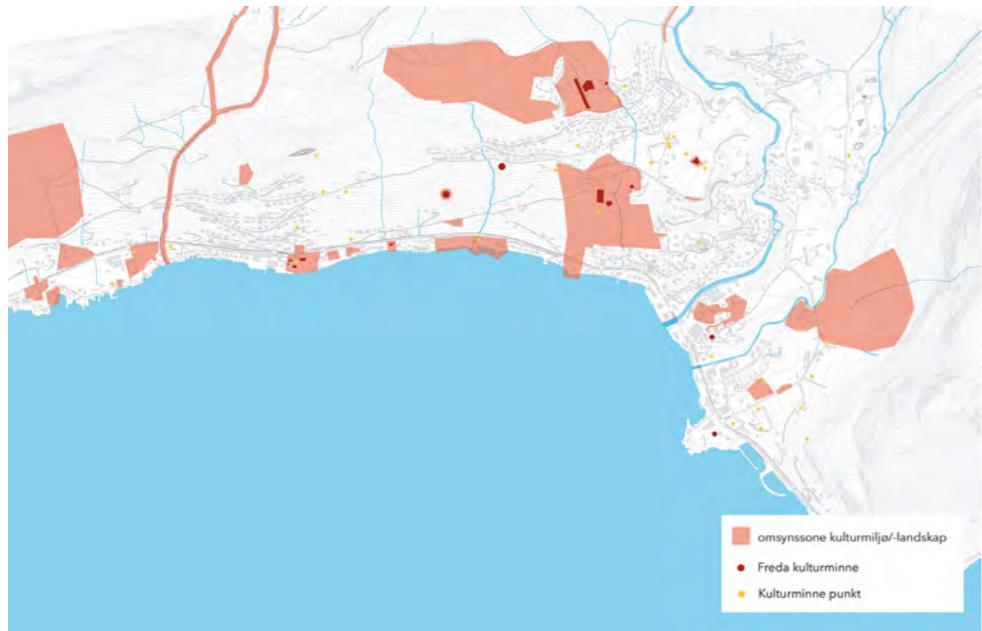
OMRÅDE SOM IKKJE SKAL BYGGAST UT

Like viktig som å definere kvar ein skal bygge, ser vi det som like viktig å definere område der det IKKJE skal byggast.

Der ein ikkje skal bygge har vi i hovudsak sagt er område sett av til kjerneområde matproduksjon og område med omsynssone eller bandleggingssone kulturminne /-miljø.

Leikanger har gode forhold for matproduksjon på grunn av eit gunstig klima. Leikanger har i utgangspunktet vore rike på kulturminne /-miljø, men det har over tid ikkje blitt tatt grep som sikrar desse verdiane.

I tillegg til desse områda har vi sett det som viktig at ikkje heile strandlinja blir bygd ned, men at ein har ein variasjon i dei grøne offentlege opningane mellom Sognefjordvegen og fjorden.

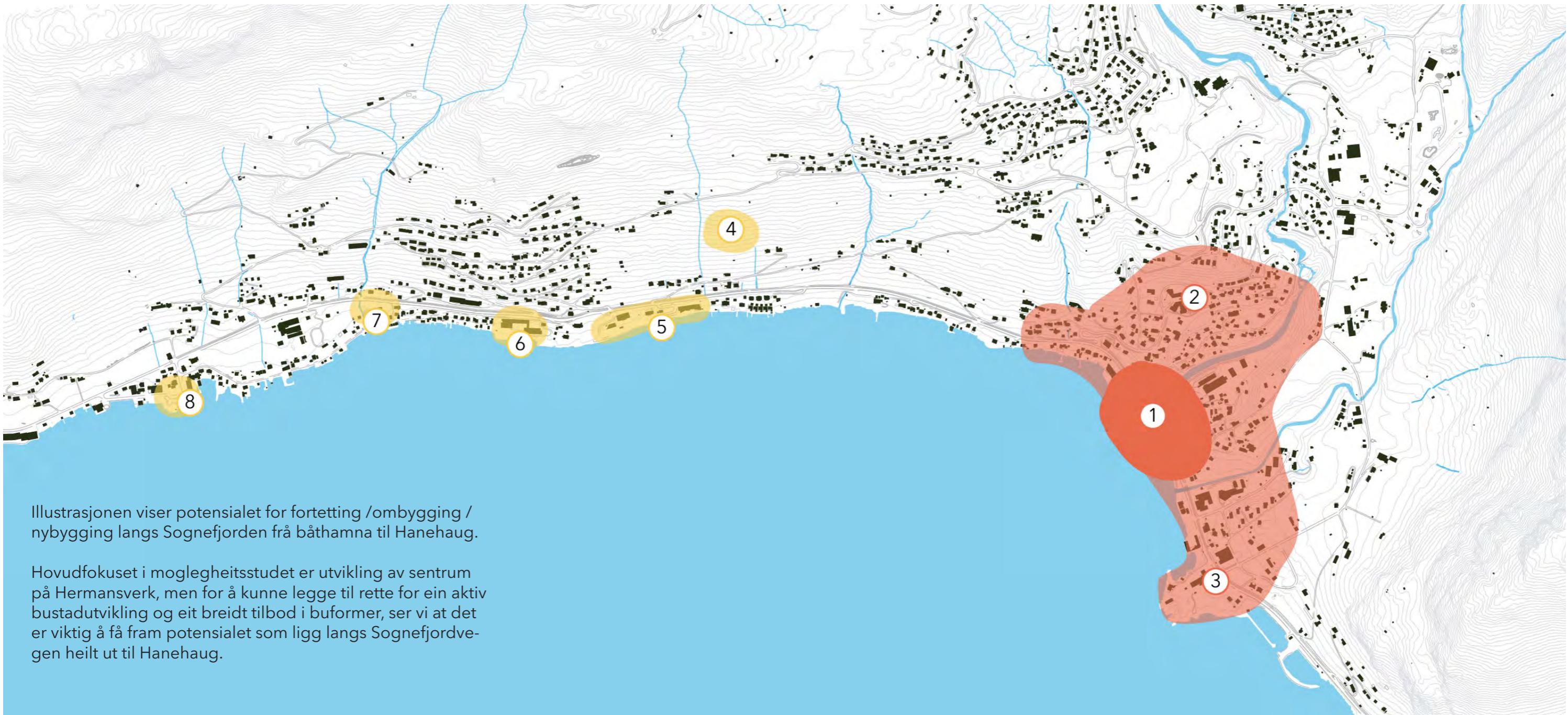
KVEN BUSED SEG I LEIKANGER /KVEN TRENG BUSTAD?

- Det er Sogningar som flyttar heim
- Småbarnsfamiliar som flyttar frå byen til Leikanger for spanande jobb og moglegheit for friluftsliv tett på
- Einslege, 25 + eller unge sambuarpar som ynskjer å kombinere spanande jobb med moglegheit for friluftsliv tett på
- Eldre som ynskjer ein mindre og enklare bustad i eit godt bu-miljø

Dette gjev grunnlag, og behov for ein langt større variasjon i bustadtilbodet på Leikanger enn det vi finn i dag.

2I: BUSTAD

1 OG 2 HERMANSVERK SENTRUM

Eit sterke sentrum med fleire bustader i sentrum gjev eit levande sentrumsområde. Mange funksjonar samla (bustad, skule, hotell, arbeidsplassar, næring, butikkar og møteplassar).

Område 6 viser område for frivilling fortetting i eksisterande bustadstuktur i sentrum. I område 7 er det skissert tettast utnytting og omforming. Målet er å legge til rette for eit sentrum som er noko anna enn butikkar ein kører til. Vi ynskjer at sentrum skal bli ein destinasjon i seg sjølv.

- I sentrum
- Styrkar sentrum og tettstaden
- Tett på skule, barnehage, kultur, store offentlege arbeidsplassar, nær buss- og båtstopp, friområde Nokkaneset, gang- og sykkelveg
- Gir rom for etablering av høgare bebyggelse (3-5 etasjar), tun, tett låg, leiligheter, mv.
- Kombinasjon næring /bustad
- Offentleg uteområde i passande skala
- Sjøfront, fjordnær sti, kaier

3 NOKKANESET

- Styrke sentrum og Leikanger som administrasjonsstad
- Rådhus
- Hotell /restaurant /Basseng
- Bustad
- Sol og utsikt, nærliek til fjorden og strandsona
- Fjordnær sti /brygge /fjordaktivitet, nær båthamna
- Nær gang og sykkelveg, buss- og båtstopp
- Tett på skule, barnehage, kultur og store offentlege arbeidsplassar

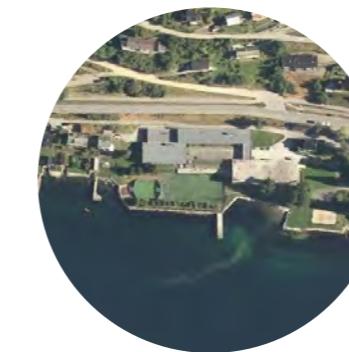
4 HENJABAKKANE

- Sentrumsnært
- Styrkar tettstaden Leikanger utover å vera eit bustadfelt
- Gir rom for etablering av høgare bebyggelse (3-4 etasjar), tun, rekkehus, to- /firemannsbustader, einebustad i rekke, einebustader, tett låg, mv.
- Tett på skule, barnehage, nær buss, friområde og badeplass på Nybø med etablert gang- og sykkelvegnett
- God utsikt, gode soltilhøve og generelt godt lokalklima (tidleg vår)
- God plassering mellom fjord og fjell
- Stort felt gjev låge tomtekostnader samtidig som det løyser mellom anna ein utfordrande vegsituasjon i tettstaden

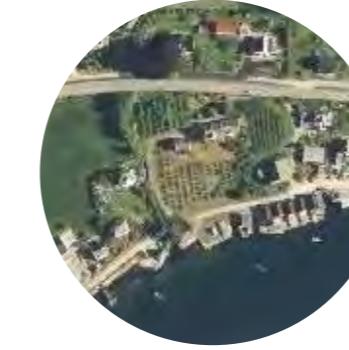
5 TINGHUSTOMTA

- Sentrumsnært
- Gir rom for etablering av høgare bebyggelse (3-4 etasjar), tun, tett låg, felles funksjonar, mv.
- Tilpassing til kyrkja og kyrkjegården, og til historiske offenteleg bygningar som er viktige for tettstaden Leikanger sin identitet
- Utviding av gravplass (namna minnelund)
- Kyrkjelydshuset /park i strandsona
- Nær gang og sykkelveg til sentrum
- Fjordnær sti /brygge /fjordaktivitet

6 SKULETOMTA

- Styrke miljøet i Strandavegen (Hanehaug), Korea
- Sol og utsikt, nærliek til fjorden, friområde og strandsona
- Godt lokalklima
- Tun, tett låg, felles funksjonar, høgare bebyggelse (4-5 etasjar)
- Nær gang og sykkelveg til sentrum
- Ny tilkomst under riksvegen
- Fjordnær sti /brygge /fjordaktivitet

7 HAGELUND

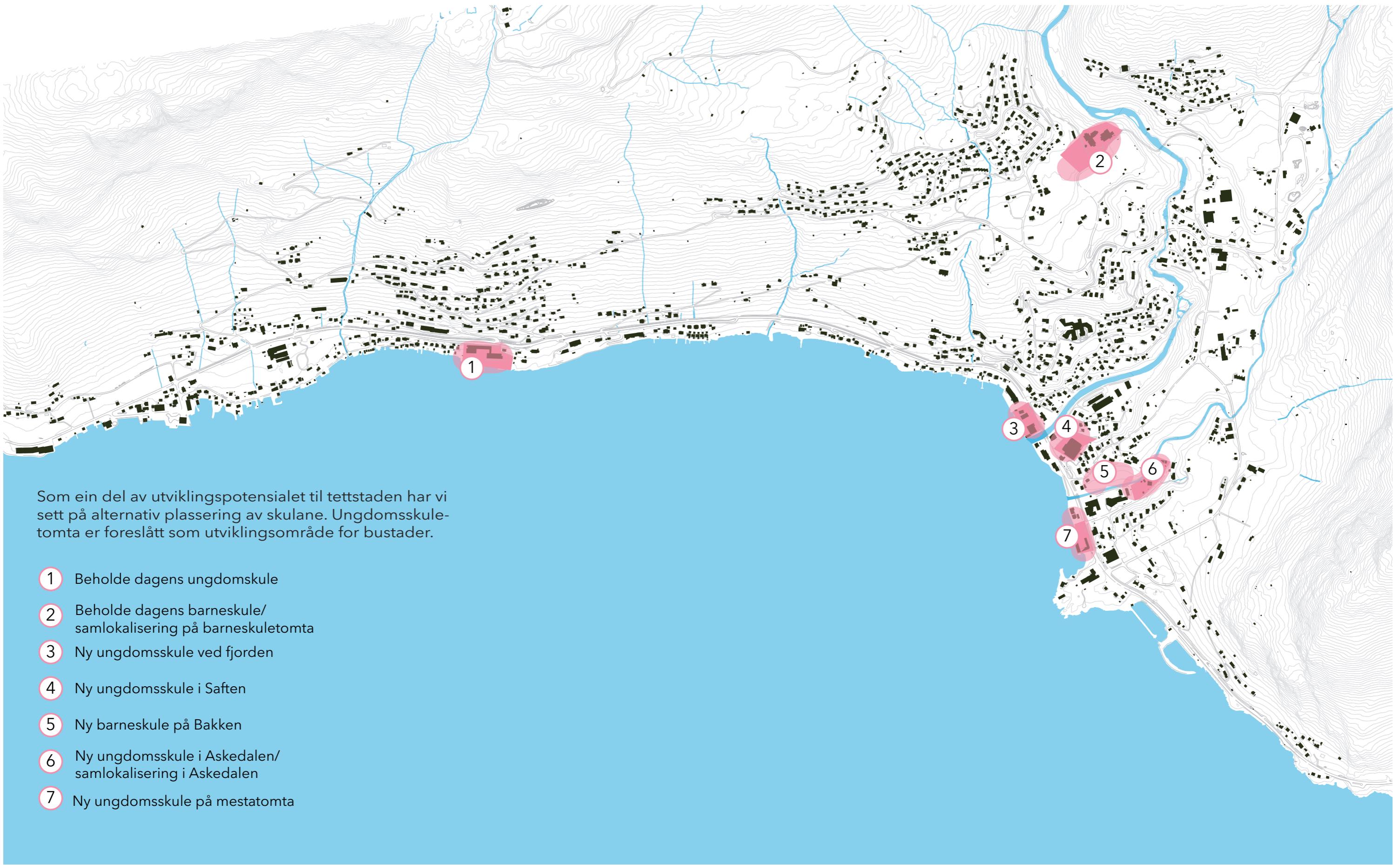
- Styrke miljøet i Strandavegen (Hanehaug)
- Sol og utsikt, nærliek til fjorden og strandsona
- Godt lokalklima
- Tun, tett låg, felles funksjonar
- Nær gang og sykkelveg til sentrum

8 HANEHAUG

- Styrke bummiljøet på Hanehaug
- Omstrukturering
- Sol og utsikt, nærliek til fjorden og strandsona
- Godt lokalklima
- Rom for ein variert og tett bygningsmasse, tun, tett låg, felles funksjonar, bygge i høgda (3-4 etasjar)
- Nær gang og sykkelveg til sentrum, buss-stopp
- Fjordnær sti /brygge /fjordaktivitet

2II: SKULE

SKULEPLASSERING

Det er lite forsking på skuleplassering i dag, men Rødbak 2014 skriv i sin masteroppgåve om verdien av skule som offentleg funksjon.

Skulepolitikken har i dag eit større fokus på seg sjølv, enn omkringliggende faktorar og er ofte ikkje diskutert i eit stadtutviklingsperspektiv. Skulane har likevel eit stort potensial for å bidra til levedyktige og inkluderande samfunn og liv i tettstadene.

Skuler i Noreg har ein tendens til å bli plassert i utkanten av bustadområde mot grøntområde og skog, og blir på den måten ein unytta ressurs i stadutviklinga mange stedar. Ei plassering av skulen sentralt i tettstaden vil bidra til å skape liv på staden. Skuleborna er til stades på skulen gjennom heile skuledagen og skapar aktivitet både inne og ute. Mange må også gå til og frå skulen som vil generere liv i gateane. På vegne vil dei potensielt kunne stoppe opp og nytte sentrumsfunksjonane, dra på butikken og kjøpe snop eller møte venner på torget. Samstundes som skulen er eit knutepunkt på dagtid, er det også det på kveldstid. Mange av skulen sine fasilitetar som hall, salar, uteområde og idrettsområde er i bruk til fritidsaktivitetar også etter skuleslutt. Ved å leggje desse funksjonane sentralt i tettstaden vil tilgjengeligheta auke og dermed attraktiviteten. På den måten kan skulen leggje til rette for menneskeliv og aktivitet.

Rødbak, M. H. (2014). mulighetsstudie av skolelokalisering på Tromøya. Norges miljø- og biovitenskaplige universitet

SKULEPLASSERING I LEIKANGER

Skulebehovsplanen for Sogndal har vore på høyring. Formannskapet tilrådde å gå for ein felles kombinert 1.-10. skule med idrettsfunksjon på barneskuletomta. Kommunestyret i Sogndal vedtok at det skal gjennomførast ei mogleheitsstudie før ein fattar endeleg vedtak om eventuell ny 1.-10 skule. Denne mogleheitsstudia gjev innspel til debatten om skuleblassering i Leikanger.

Skulene i Leikanger er i dag delt i barne- og ungdomskule. Ungdomskulen ligg fint ved fjorden med eit godt klima. Barneskulen ligg derimot på den kaldaste plassen i bygda, der kaldt trekk frå Henjadalen og Kjeringafjellet pregar området negativt langt utover våren. Uteområda til begge skulane er dårlege, men ved barneskulen er det etablert kunstgrasbane og friidrettsanlegg.

Mogleheitsstudia ser på 7 ulike mogleheter for skuleplassering, vist i illustrasjonen over.

Dagens ungdomskule ligg flott plassert langs fjorden. Skuleanlegget er derimot gamalt, deler av bygget vert vurdert som rive- og saneringsverdig og uteområda er dårleg. Dersom ungdomskulen framleis skal ligge her er ein avhengig av ein rehabilitering/ombygging og løyse ein vanskeleg trafikksituasjon.

Ved å flytte ungdomsskulen til barneskulen, blir begge skulane liggande på ein kald og trekkfull stad. Ungdomsskulelvane minstar mogleheta dei har i dag til å bade i fjorden og ha fjordne som nærmaste nabo. Dersom ungdomsskule vert flytta opp må ein ikkje utvide inn mot dalen og trekken, men mot fjorden. Dette vil føre til at ein tek areal vi har definert som eit areal ein ikkje skal bygge på, høgprioritert matjord.

Dersom ein skal flytte ungdomsskulen bør den flyttast til sentrum. Dette vil bidra positivt som del av utviklinga til tettstaden. Eit godt sentrum for barn og unge er eit godt sentrum for alle. Ungdom vil skape liv til sentrum.

Vi har sett på nokre alternative plasseringar i sentrum, Askedalen, Coop-tomta i sentrum og bruk av Saften. Ingen av desse har vi valt å gå vidare med. Askedalen har nokre av dei same utfordringane som dagens barneskule, knytt til klima. Her er det lite sol og trekk frå Njøsadalens. Coop-tomta har vi sett på som lite aktuelt for skule då denne er eit flott bustad- og næringområde. Det same gjeld for Saften alternativet, uteområdet er for lite og det er utfordrande å kombinere skuleplass med varelevering til butikk mv.

Mogleheitsstudiet foreslår ny ungdomsskule på Mestatomta som eit godt forslag i diskusjonen om skuleplassering. Her vil ein kunne etablere ei god kopling til fjorden slik ungdommen har det i dag. Ein kan nytte funksjonane i sentrum i skulekvardagen, det er kort avstand til idrettshall i Saften og eventuelt framtidig symjebasseng på Nokkaneset.

Vi ser at det kan vera både fint og bærekraftig at barneskulen også blir flytt ned og lokalisert i sentrum saman med undomsskulen. Framlegg til plassering er i den sør vendte bakken frå Gjertrudbakken mot Njøsaelvi. Plassen ligg fint til, solrikt, utsikt og på rett side av riksvegen i høve bustadområda i Leikanger.

2II: PLANGREP SENTRUM 2035

2III: PLANGREP SENTRUM 2050

3

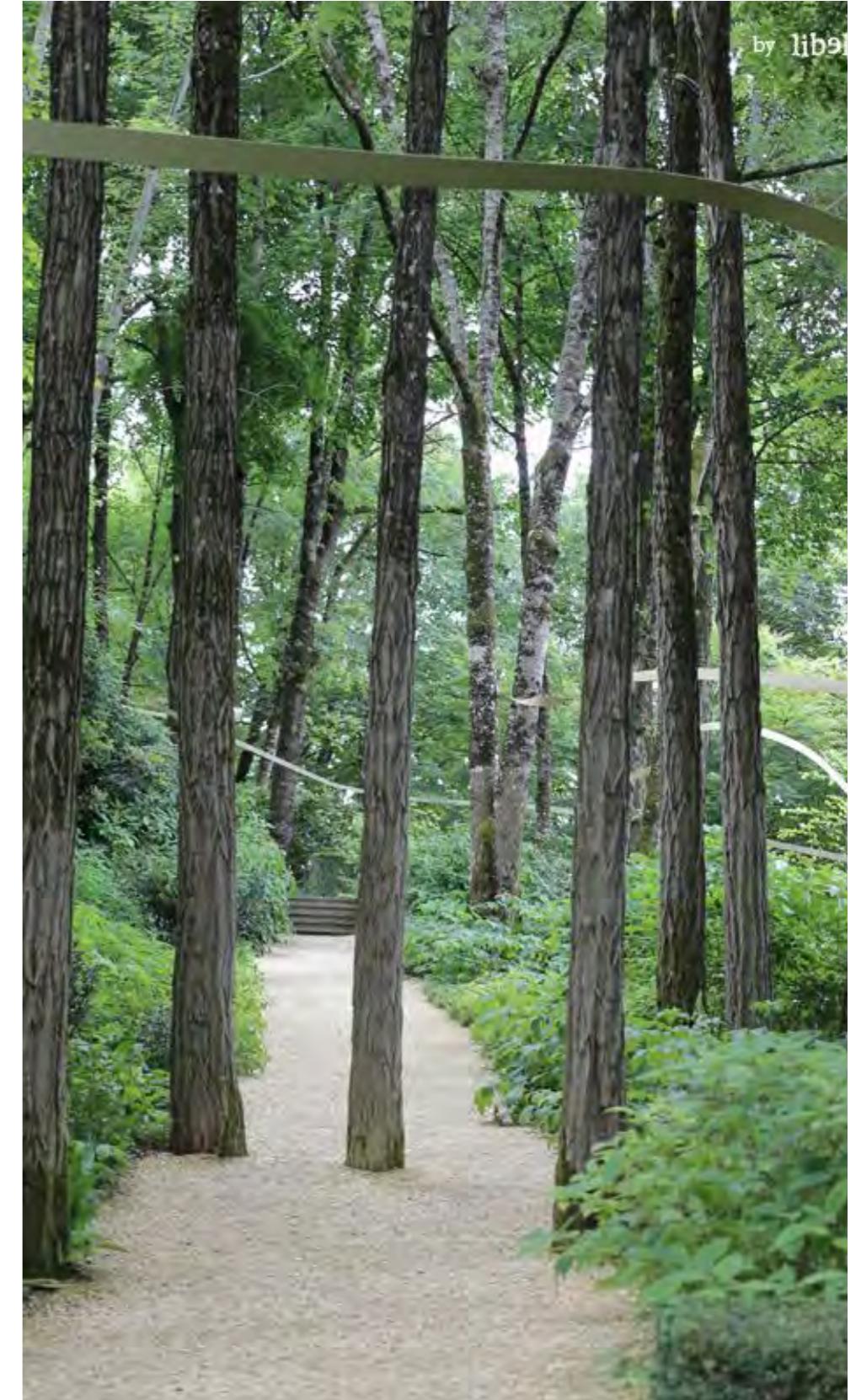
Vise kopplingar og overgangar mellom tettstaden og omgjevnadene.

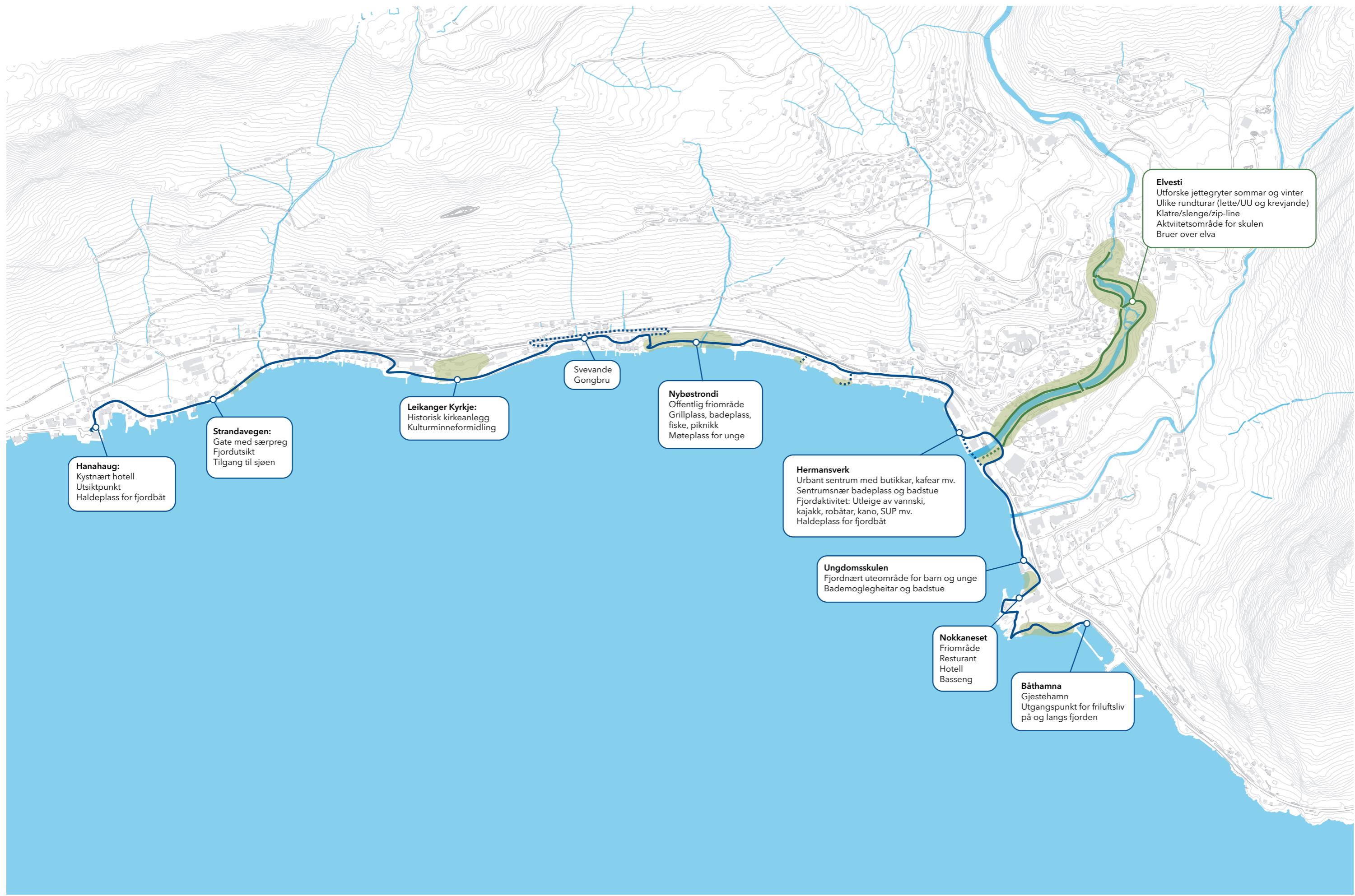
«Gangforbindelser og sykkelforbindelser er stedenes arterier, det er her vi beveger oss til og fra jobb, skole, butikk og fritid. Forbindelsene kobler stedet sammen» (KMD, 2017)

Kopplingane mellom sentrum og dei omkringliggende områda er avgjerande for at tettstaden skal fungera godt.

Verkemiddel mot 2050:

- Aktivisere sjøfronten og kople bustad og funksjonar langs fjorden saman ved å etablere fjordnær sti
- Styrke friluftsmogleheitene i tettstaden ved å etablere ein elvesti
- Etablere eit nytt vegsystem som løyser vegutfordringane oppover i bygda.
- Etablere ein ringveg, sløyfe frå Nokkanest via fylkesvegen over Njøs og ned Henjabakkane, med god standard og gang- og sykkelveg. Koble gangveg langs riksvegen med gang- og sykkelveg langs ny ringveg oppe i tettstaden.
- Etablere ein ringbuss for kollektivmogleheieter oppover og rundt i bygda.
- Etablere ei båtrute for sjøbasert mobilitet internt i Leikanger og mot tettstadene Balestrand, Vik, Feios, Fresvik og Sogndal (felles bu og arbeidsområde).

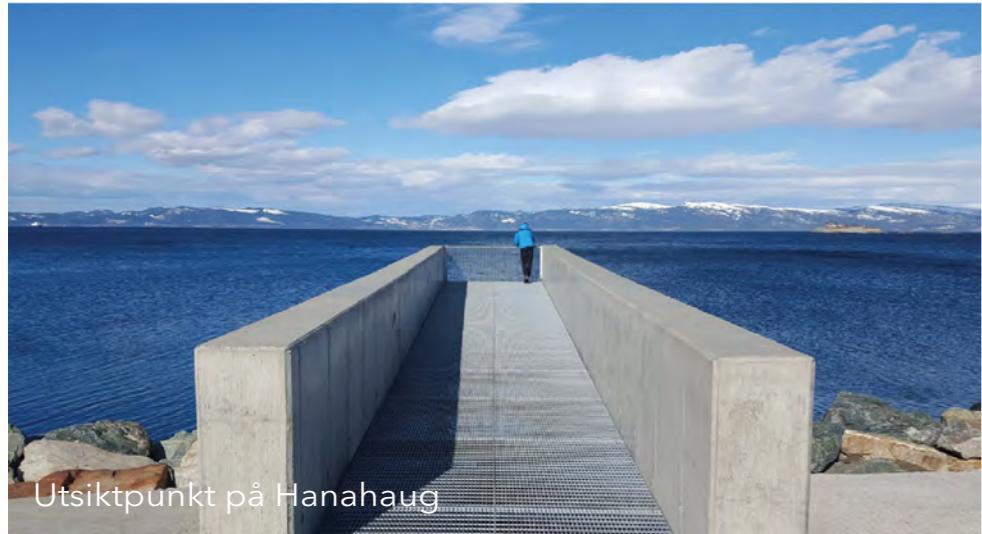

3I: FJORDNÆR STI

I gjeldande kommuneplan er det allereie teikna opp ein framtidig turveg langs sjøen. Dette er eit godt grep som bør gjennomførast og vidareutviklast. Sjøen og utsikta mot fjorden er ein av dei store kvalitetane i Leikanger, men vasskanten er i liten grad aktivisert. Ein samanhengande fjordsti vil kunne aktivisere vasskanten og gjøre fjorden tilgjengeleg for folk. Samstundes vil den fungere som ein blå tråd gjennom tettstaden og binde dei ulike delane saman. Det er viktig at stien består av varierte opplevingar for alle, både innbyggjarar og besøkande.

Stien utviklast som ein fjordNÆR sti, og vil enkelte steder trekkast litt vekk frå sjøen. Dette er for å tilpasse den til eksisterande strukturar og på den måten forenkle gjennomføringa.

Det bør leggjast til rette for ein universelt tilgjengeleg sti, med liten stigning og gode lysforhold.

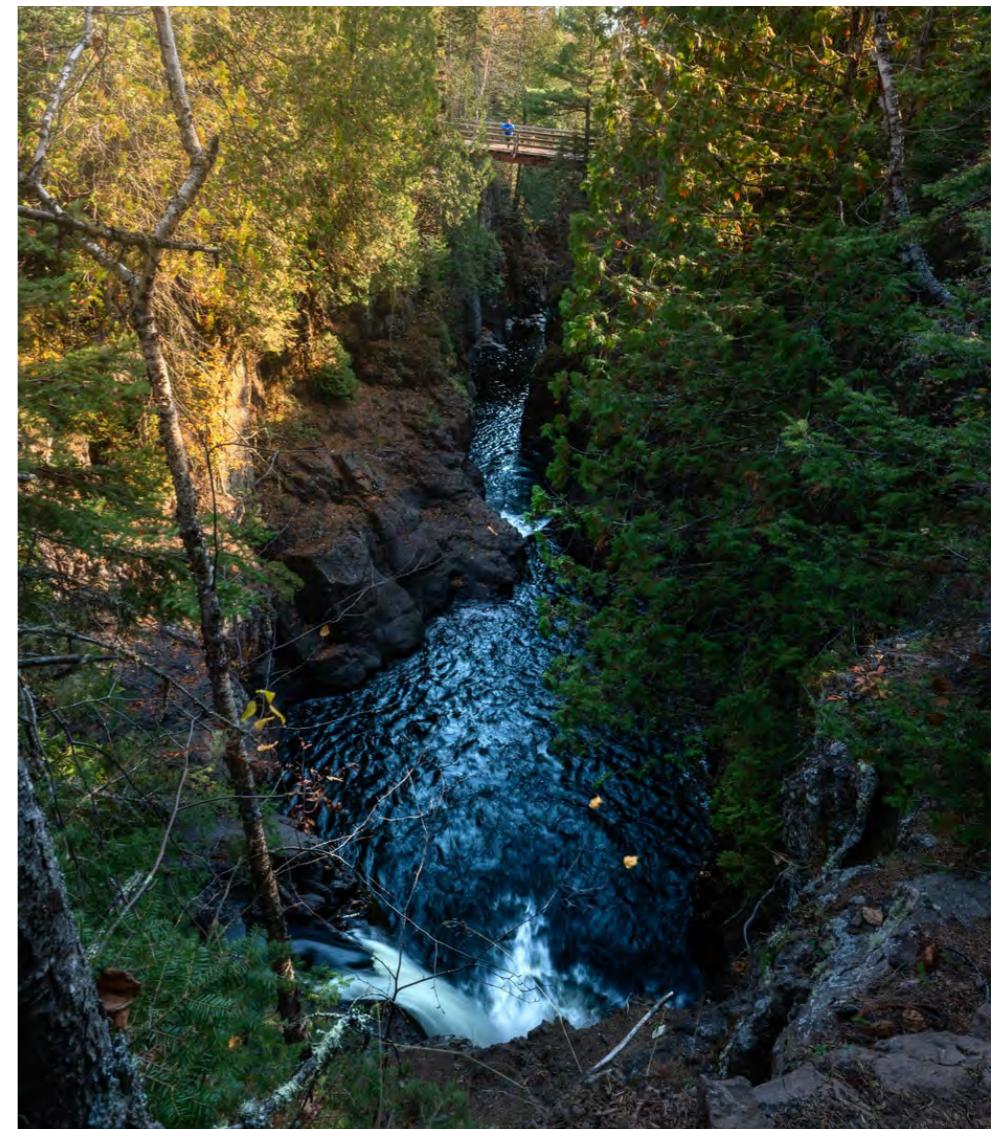
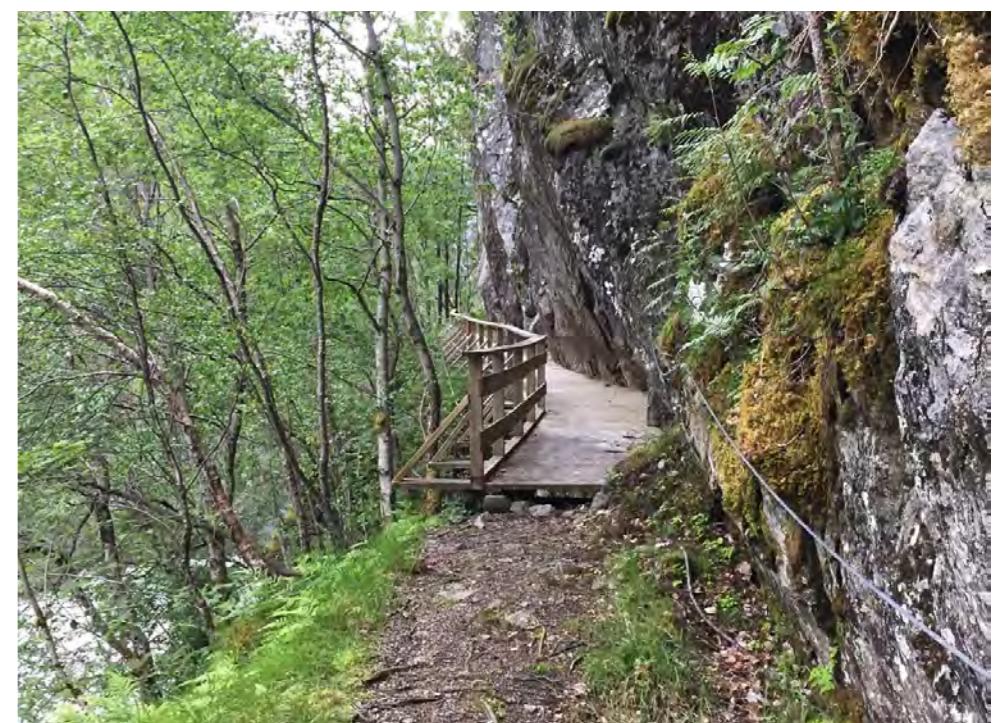

3II: ELVESTI

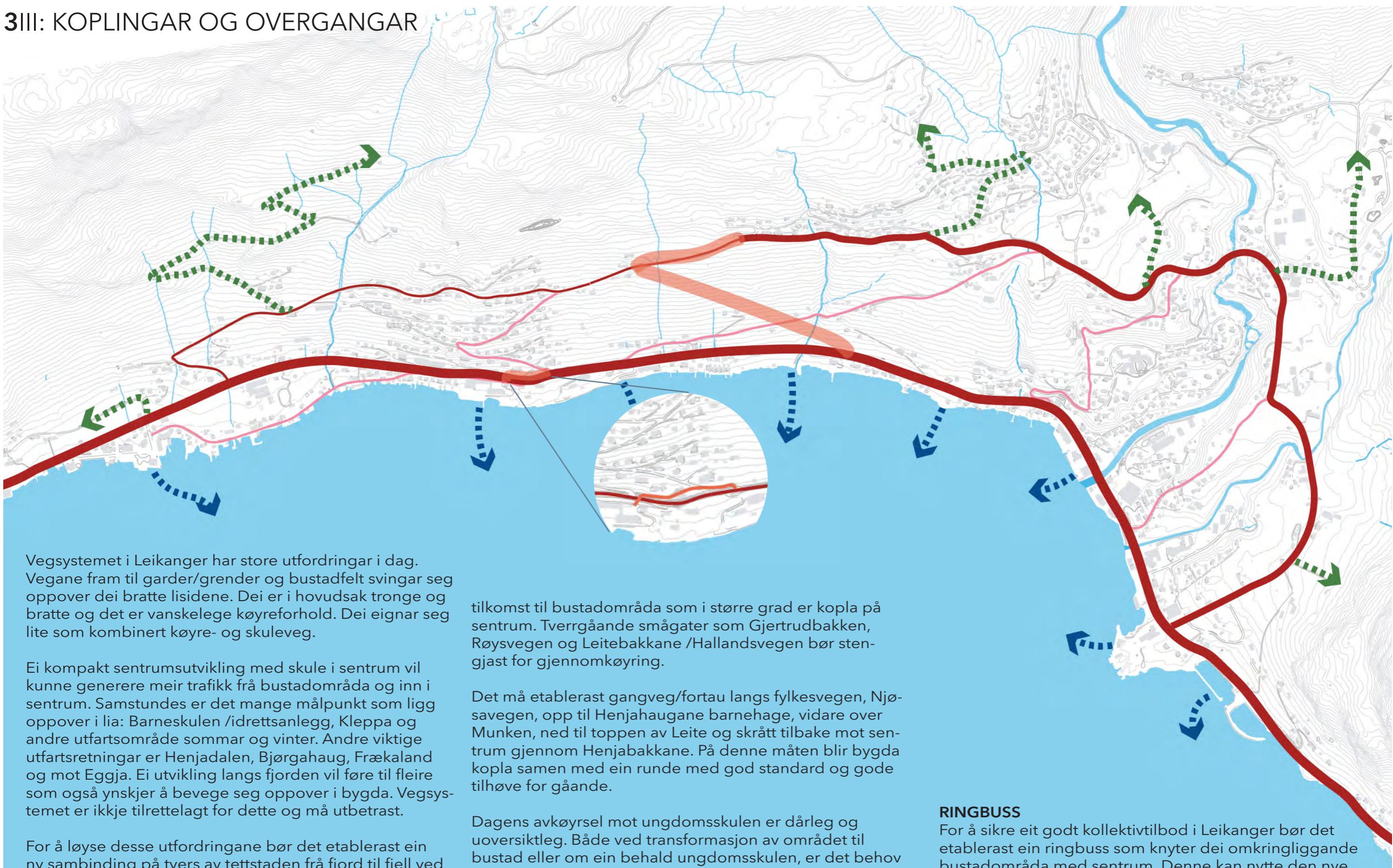
Oppover langs Henjaelvi finst det eit oppdaga grøntområde, med tre, fossar, steinur og spanande formasjonar. Her kan ein utvikle eit sentrumsnært friområde, med høgt aktivitetsnivå. Stien kan slynge seg gjennom elvedalen med bruer på tvers og det kan leggjast til rette for moglegheiter for å klatring og zip-line. Skulen kan bruke området til uteaktivitet og utandørs læring.

Stien bør utviklast i fleire nivå oppover dalen, slik at delar av turen vert universelt tilgjengeleg.

Elvestien bør koplast på den fjordnære stien i sentrum. Stiane vil styrke moglegheitene for friluftsliv i tettstaden.

3III: KOPLINGAR OG OVERGANGAR

Vegsystemet i Leikanger har store utfordringar i dag. Vegane fram til garder/grender og bustadfelt svingar seg oppover dei bratte lisidene. Dei er i hovudsak tronge og bratte og det er vanskelege køyreforhold. Dei eignar seg lite som kombinert køyre- og skuleveg.

Ei kompakt sentrumsutvikling med skule i sentrum vil kunne generere meir trafikk frå bustadområda og inn i sentrum. Samstundes er det mange målpunkt som ligg oppover i lia: Barneskulen /idrettsanlegg, Kleppa og andre utfartsområde sommar og vinter. Andre viktige utfartsretningar er Henjadalen, Bjørgahaug, Frækaland og mot Eggja. Ei utvikling langs fjorden vil føre til fleire som også ynskjer å bevege seg oppover i bygda. Vegsystemet er ikkje tilrettelagt for dette og må utbetrast.

For å løyse desse utfordringane bør det etablerast ein ny sambinding på tvers av tettstaden frå fjord til fjell ved Henjabakkane. Vegforbindelsen vil sikre ein betre veg-

tilkomst til bustadområda som i større grad er kopla på sentrum. Tverrgåande smågater som Gjertrubakken, Røysvegen og Leitebakkane /Hallandsvegen bør stengjast for gjennomkjøring.

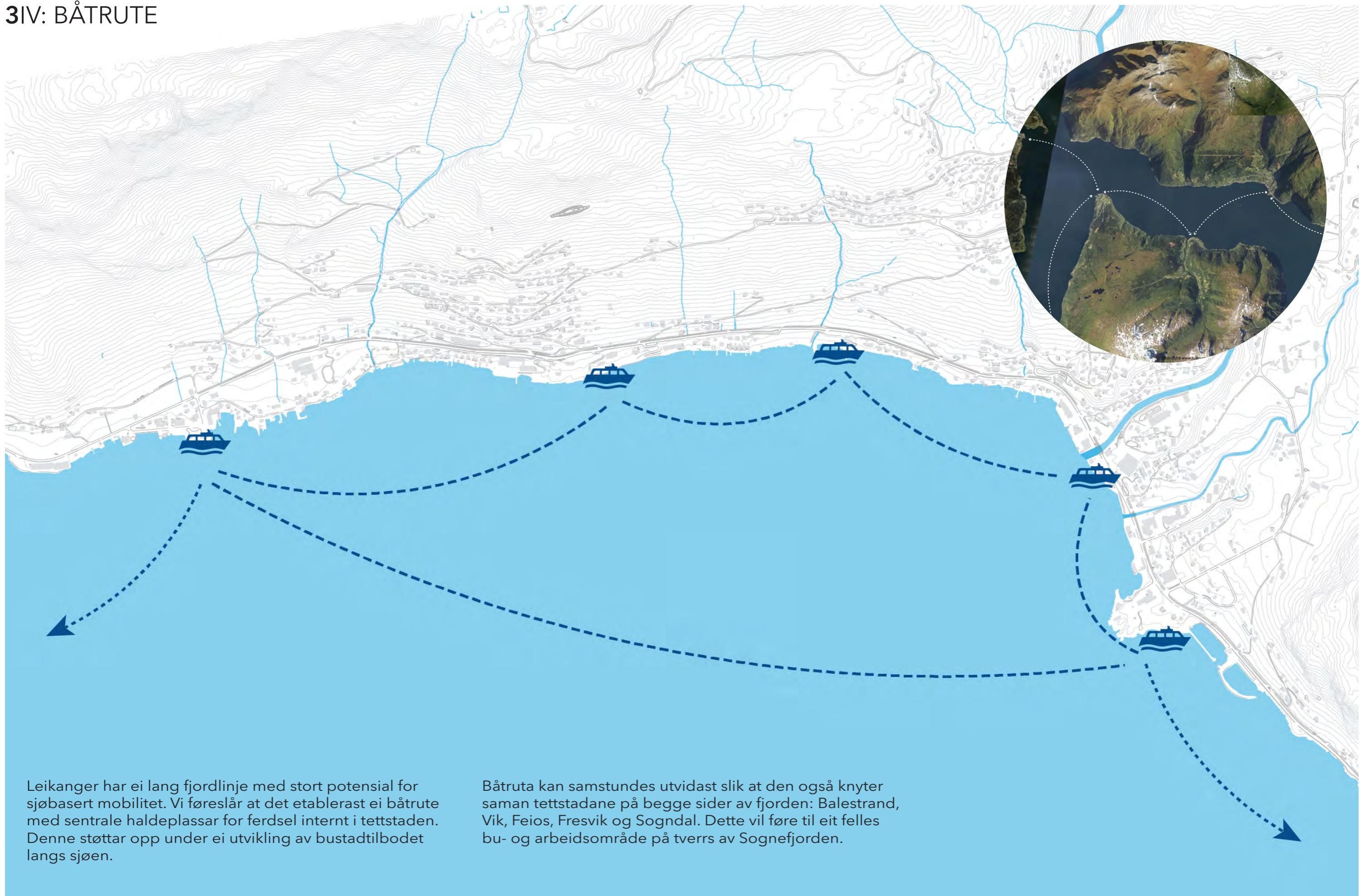
Det må etablerast gangveg/fortau langs fylkesvegen, Njøsavegen, opp til Henjahaugane barnehage, vidare over Munken, ned til toppen av Leite og skrått tilbake mot sentrum gjennom Henjabakkane. På denne måten blir bygda kopla sammen med ein runde med god standard og gode tilhøve for gåande.

Dagens avkjørsel mot ungdomsskulen er därleg og uoversiktleg. Både ved transformasjon av området til bustad eller om ein behald ungdomsskulen, er det behov for ein ny tilkomst. Me foreslår at denne etablerast ved å flytte kyrkjelydhuset og utvide eksisterande undergang.

RINGBUSS

For å sikre eit godt kollektivtilbod i Leikanger bør det etablerast ein ringbuss som knyter dei omkringliggende bustadområda med sentrum. Denne kan nytte den nye ringvegen.

3IV: BÅTRUTE

Litt oppsummert....

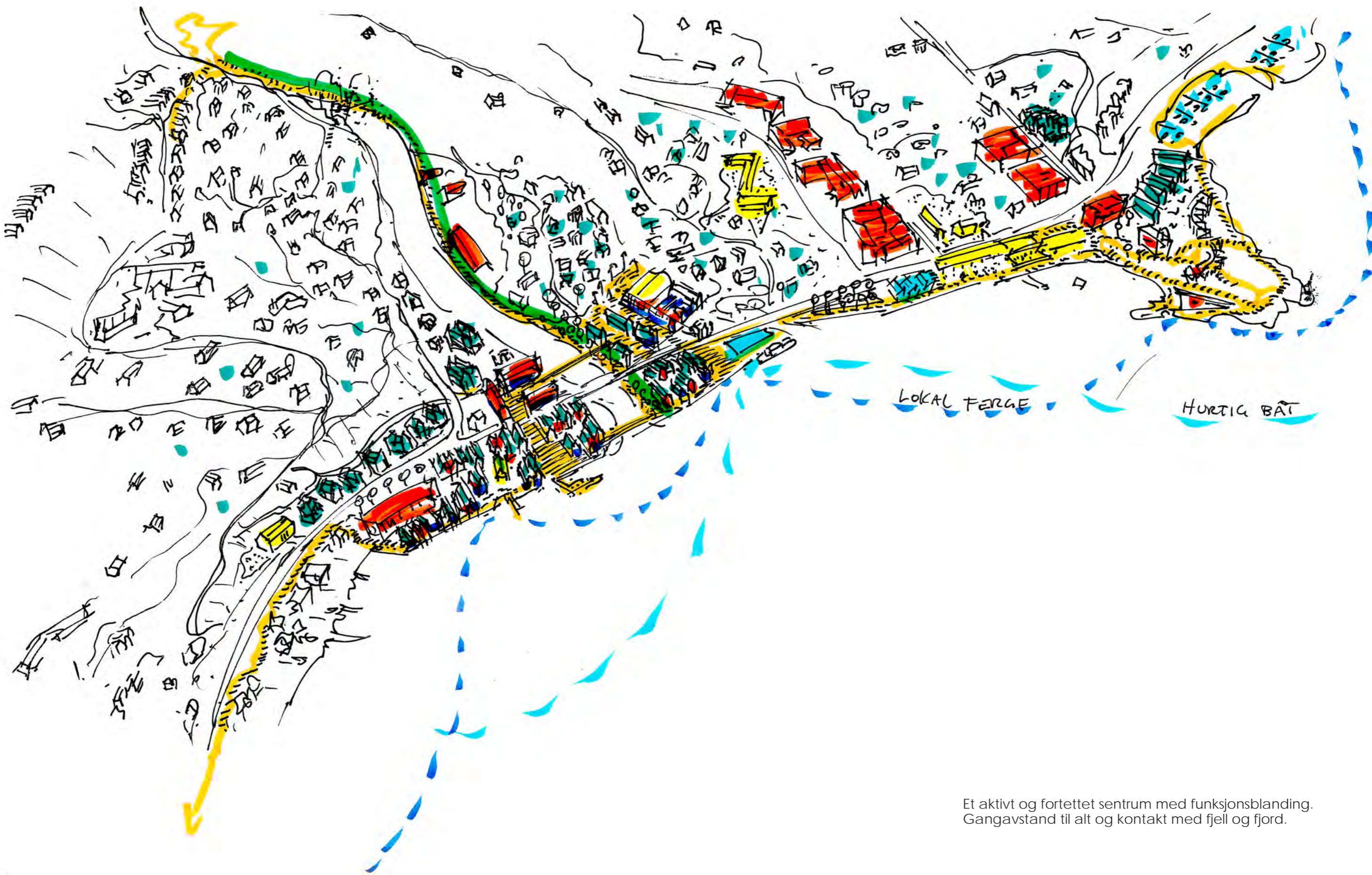
10 RÅD FOR LEIKANGER SENTRUM FREM MOT 2050

- 1 SATS PÅ ET KONSENTRERT OG ATTRAKTIVT SENTRUMSOMRÅDE
- 2 AKTIV BOLIGPOLITIKK – 500 nye boliger innen 2050!
- 3 SETT BARN OG UNGE I SENTRUM!
- 4 FLERE OFFENTLIGE ARBEIDSPLASSER OG NYTT RÅDHUS TIL SENTRUM
- 5 STEDSEGEN ARKITEKTUR
- 6 ATTRAKTIVE OG VARIERTE MØTEPLASSER
- 7 AKTIVISER FJORKANTEN
- 8 GRØNN MOBILITET
- 9 ATTRAKTIVE FORBINDELSER LANGS FJORD OG ELV
- 10 «MARKAGRENSE» – VERN OM VIKTIG DYRKET MARK

1 SATS PÅ ET KONSENTRERT OG ATTRAKTIVT SENTRUMSOMRÅDE

Utviklingen av et attraktivt sentrum er i seg selv en målsetning, men også et viktig VIRKEMIDDEL for økt livskvalitet, for å trekke nødvendig kompetanse til kommunen, for å nå bærekraftsmål, for økt attraksjonsverdi i næringslivssammenheng, for kunnskapsutvikling- og utveksling, og for å tilrettelegge for økt tilflytning på en god måte. Et attraktivt og velfungerende sentrum krever en større grad av tetthet, og en FORTETING av Hermansverk sentrum (Systrand sentrum?) bør derfor stå sentralt i utviklingen av Leikanger frem mot 2050.

Et aktivt og fortett sentrum med funksjonsblanding.
Gangavstand til alt og kontakt med fjell og fjord.

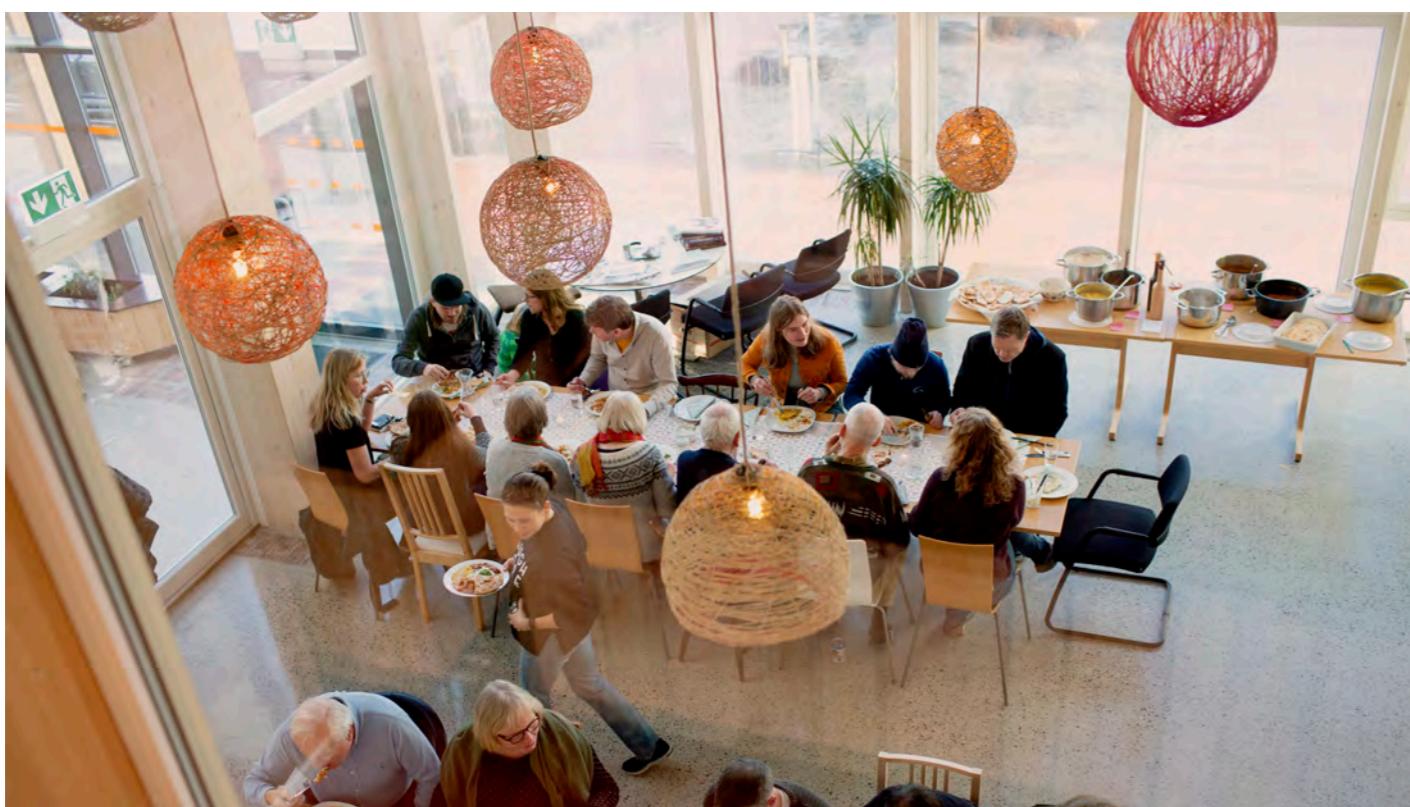
Skissemessig program

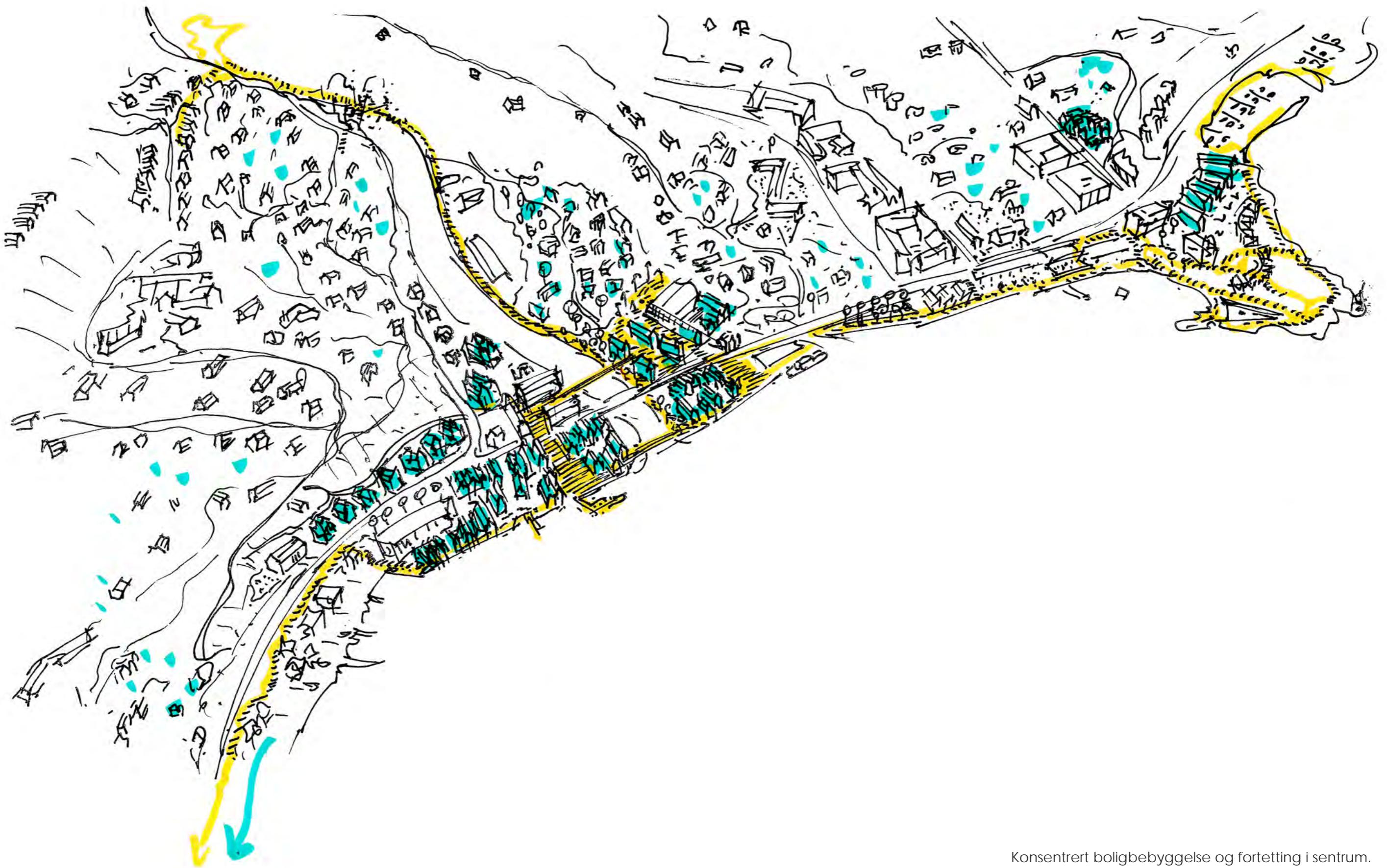
2 AKTIV BOLIGPOLITIKK – 500 nye boliger innen 2050!

Mange ønsker å flytte til Leikanger – og tilflytting (og mindre pendling) er en lavthengende frukt hvis tilgangen til boliger er bedre. Det bør derfor satses på varierte og sentrumsnære boliger for alle målgrupper: unge, eldre, enslige og familier.

Sentrumsnære boliger bør ha ulik typologi - leiligheter, townhouse/rekkehus, og også flere sentrumsnære eneboliger gjennom en frivillig «eplehagefortetting» i allerede etablerte boligområder som Riverdalen. Sentrumsnære boligprosjekt bør opprettholde en stedlig «småskala» samtidig som det fortelles. Boligprosjektene bør inkludere noen sentrumsnære senior-/plussboliger med tjenestetilbud, og prosjekt som tilrettelegger for fellesløsninger og delingsøkonomi (ref. Vindmøllebakken i Stavanger, Helen og Hard).

Mulighetsstudiet illustrerer ca. 250 nye sentrumsnære boenheter i størrelsesorden 40-180 m². Vi tenker samtidig at dagens tomter for ungdomsskole, DIGDIR, mm. også fristilles til boligbygging – med sykkelasstand inn til sentrum. Totalt 500 nye boliger!

Konsentrert boligbebyggelse og fortetting i sentrum.

Alternative boformer
Bofellesskap etter modellen "Gaining by sharing", her foreslått i Njøsvegen.
Fellesarealer som allrom med kjøkken, verksteder, bibliotek, vaskeri, gjesterom
og utearealer. En god bolig gjennom hele livet.

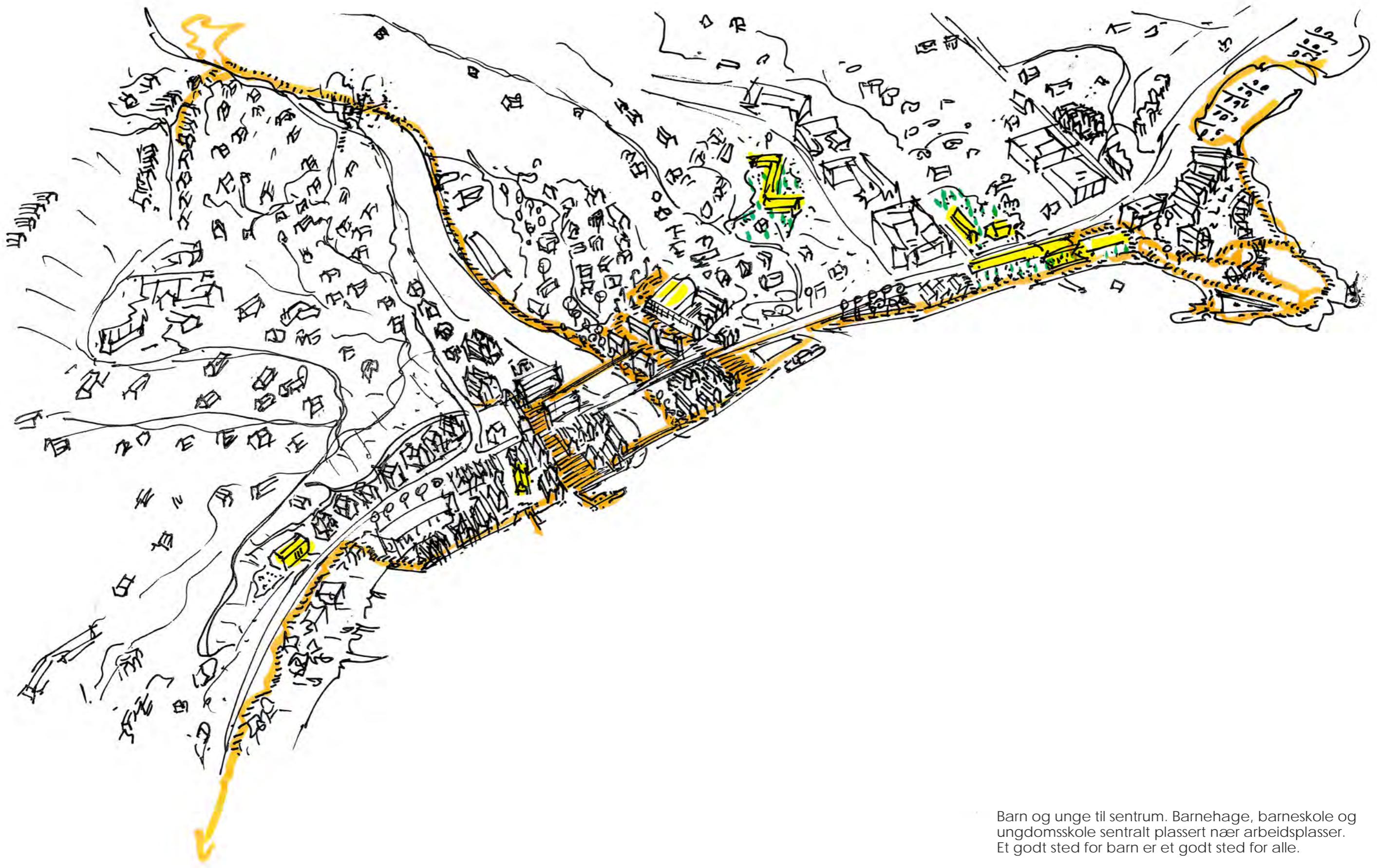
3 SETT BARN OG UNGE I SENTRUM!

«En god by for barn er en god by for alle». Fokus bør derfor være på en barnevennlig stedsutvikling. Vi foreslår at ungdomsskolen og Barneskolen legges sentrumsnært i kombinasjon med at barnehagetilbudet i sentrum styrkes. Søsken bør kunne gå følge til skolen - til fots, på sykkel eller med kollektiv transport - uten å være avhengig av at voksne kjører.

Skolene bør samtidig ligge med gangavstand til butikker og sentrumsfunksjoner, innehallen på Saften, svømmebasseng og treningsenter i Pillaviki og kollektivknutepunkt.

Det bør samtidig tilrettelegges for SAMBRUK: Barnehagens og skolenes utearealer bør fungere som attraktive offentlige møteplasser og nærlukeplass utenom åpningstid. Innvendige rom som sløyd- og håndverkssal og bibliotek foreslås plassert i ungdomsskolens 1. etasje, og tenkes å kunne brukes av lokalbefolkingen utenom skoletid. Svømmebassengen i Pillaviki bør nyttes av både skolene, beboere og også av besökende og hotellet på Nokkaneset.

Barn og unge til sentrum. Barnehage, barneskole og ungdomsskole sentralt plassert nær arbeidsplasser.
Et godt sted for barn er et godt sted for alle.

Inspirasjonsbilder barnehage, skole,
svømmebasseng

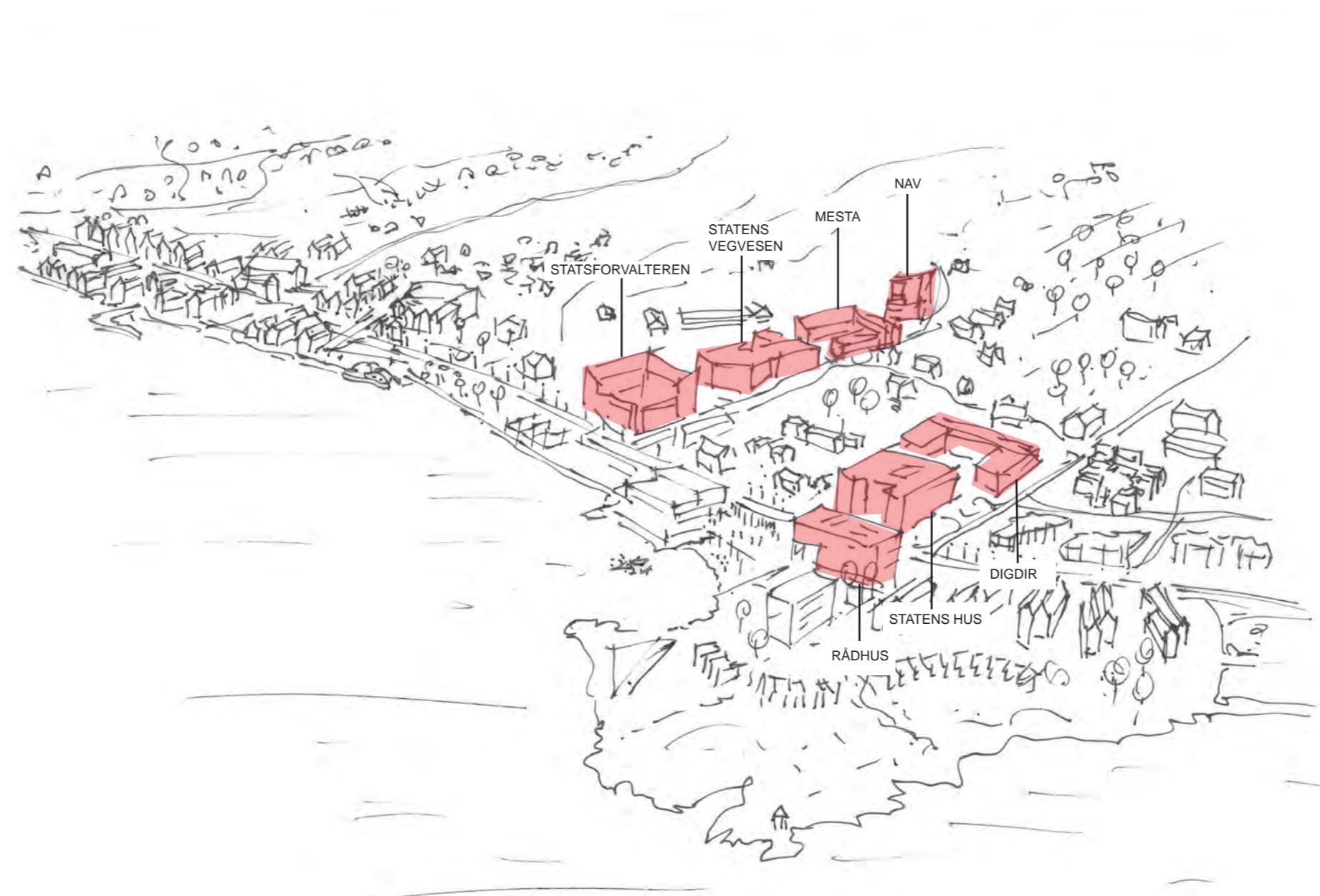

4 FLERE OFFENTLIGE ARBEIDSPLASSER OG NYTT RÅDHUS I SENTRUM

Leikanger har en unik samlokalisering av statlige og regionale offentlige kontorer med Statsforvalteren, NAV, Statens Vegvesen, Mesta og Digitaliseringsdirektoratet (DIGDIR). Dette representerer viktige arbeidsplasser for Leikanger, og også viktig kompetanse. Vi foreslår i mulighetsstudiet å tilrettelegge for en ytterligere samlokalisering av disse byggene, sentrumsnært – og samtidig litt tilbaketrukket fra fjordkanten, så dette arealet fristilles i sterkere grad til boliger, butikker, servicetilbud og rekreasjon (som de offentlige kontorene og deres ansatte også vil dra nytte av).

Sogndal kommune sin administrasjon bør legges til Leikanger som tenkt – sentralt i kommunen, mellom Sogndal og Balestrand. Vi foreslår at det på sikt bygges et NYTT RÅDHUS PÅ NOKKANESET til dette – med nærhet til andre offentlige kontorer, men også med en egen, prominent plassering som vi mener er riktig.

Første etasje av bygget bør være åpent og lett tilgjengelig for kommunens beboere – med servicetorg, kafé og også lokaler egnet til livssynsnøytrale seremonier som konfirmasjoner, navnedag og bryllup.

Offentlige og private arbeidsplasser beholdes i sentrum.

5 STEDEGEN ARKITEKTUR

Vi bygger så likt over alt! Men Sogn, og Leikanger, har en unik arkitekturhistorie å spille på. Det bør satses på arkitektur av høy kvalitet og med stedlig tilknytning i skala og utforming. Taket som femte fasade bør vektlegges mer: Det bør bygges med enten skråtak og/eller grønne tak for opphold. Trefasader bør være malte, og glassfasader bør være småskalig. Kontor- og næriningsbygg kan være i betong/teglstein, men bør være av høy kvalitet (jfr. bygget til Vestlanf fylkeskommune).

I mulighetsstudiet foreslår vi en fortetting med leilighetsbygg og kombinasjonsbygg (nærings/bolig/servicefunksjoner) som samtidig er relativt småskaling. Høyder på bebyggelse innenfor sentrumsområdet bør følge landskapet, og trappe seg ned mot fjorden.

Generelt, i forbindelse med fortetting, så bør mulighet for gjenbruk og transformasjon av eksisterende bygninger kartlegges.

Linda Kvam Bjørke

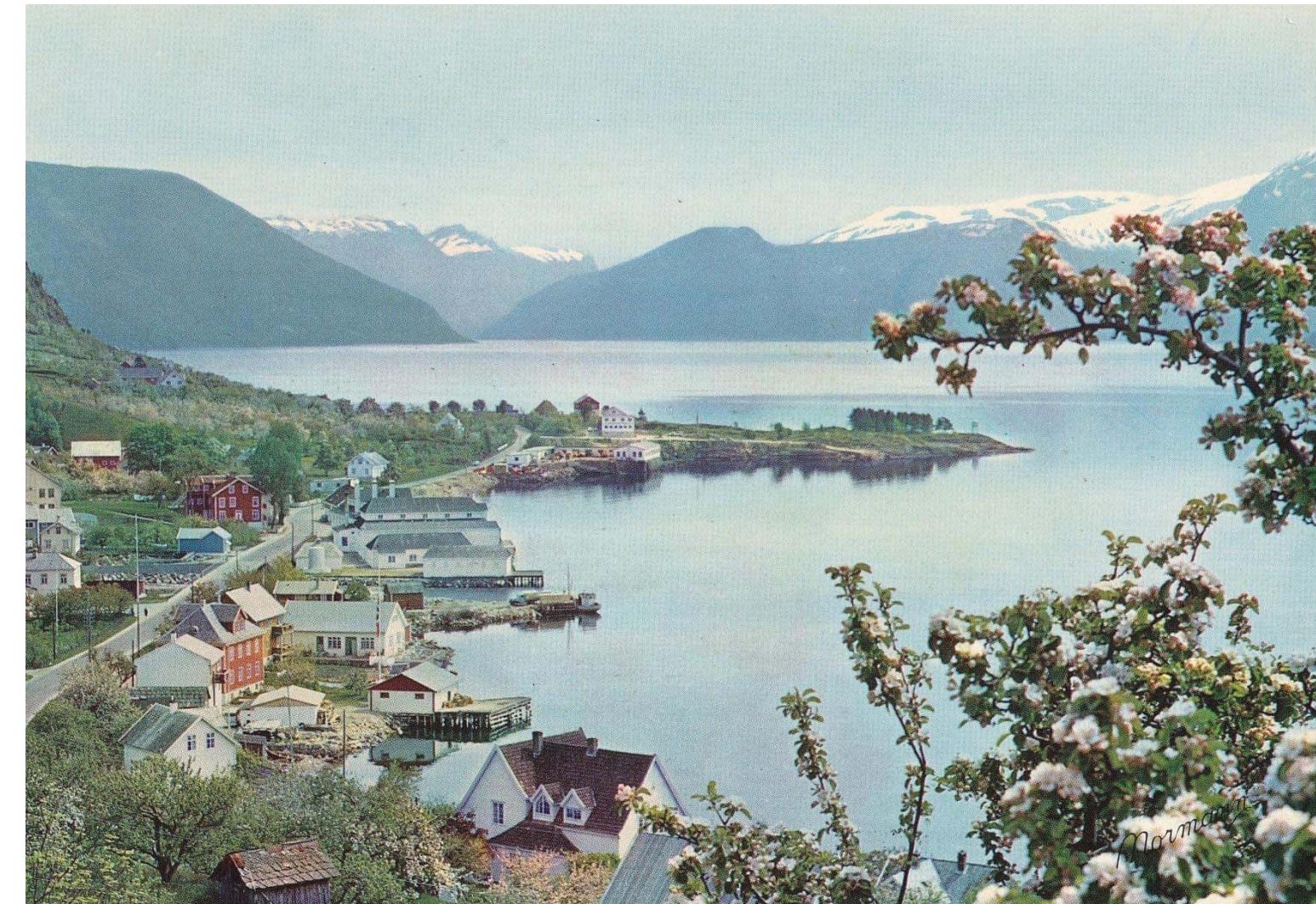

Foto: eldre bebyggelse og sardinfabrikk langs fjorden på Hermansverk

6 ATTRAKTIVE OG VARIERTE MØTEPLASSER

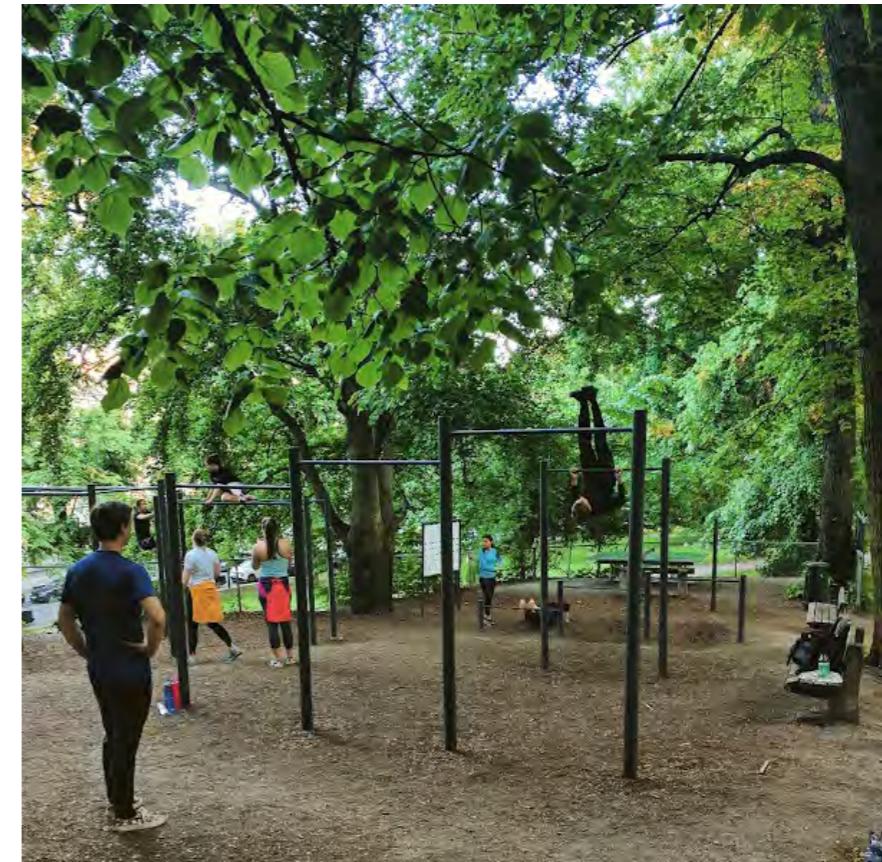
Rommene mellom byggene bør innebære attraktive og varierte plassrom med ulike kvaliteter, aktive fasader på bakkeplan, og en variasjon i skala og innhold. Belysning, møblering, gulvbelegg og aktiviteter bør bidra til å markere sentrum, og skape hygge og aktivitet.

Fokus bør vekk fra riksveien, og over på et sammenhengende gangsystem som knytter sammen viktige plassrom, funksjoner (handel, næring, service) og fjordkanten. I mulighetsstudiet foreslår vi særlig tre viktige plassrom:

«Idrettsplassen» bak Saften/ ved inngangen til innehallen, med basketball og utendørs trening «tufteparks». Parkering og varelevering til Saften foreslås lagt under denne.

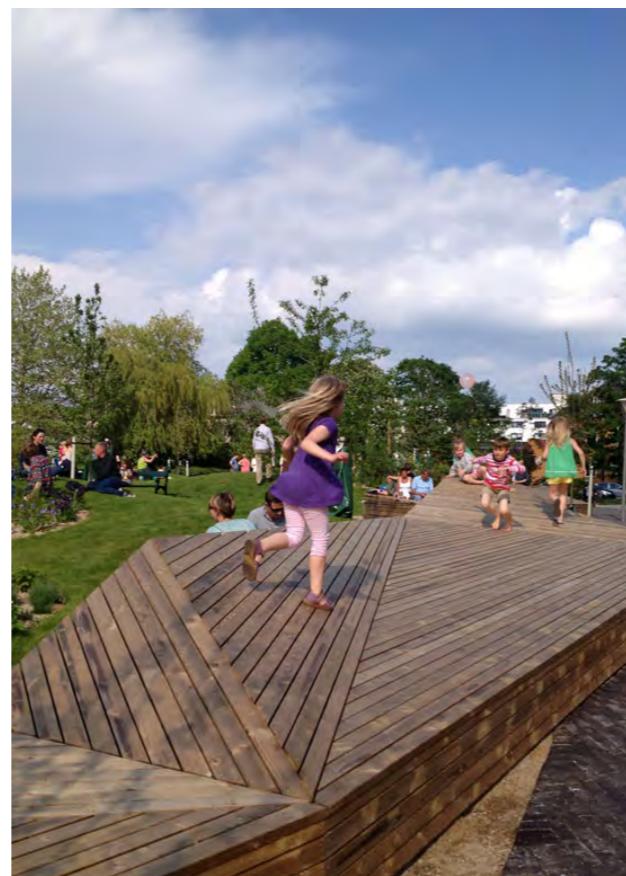
«Torget» på andre siden av elva – med funksjoner som dagligvare, vinmonopol, apotekt og helsetjenester som lege og tannlege.

«Allmenningen» som strekker seg fra Torget og ned til fjordkanten. Denne med mindre butikker, kafeer, lekeplass for barn og badeplass.

7 AKTIVISER FJORKANTEN

Fjordkanten bør være mer tilgjengelig enn i dag. Boliger, og en blanding av bolig/service/butikker/næring, bør gis prioritert plass langs fjorden i kombinasjon med at det legges til rette for ferdsel og opphold.

Illustrasjon - sett fra fjorden opp Henjaelva

8 GRØNN MOBILITET

Leikanger er altfor bilbaser! Mye av trafikken på riksveien skyldes intern kjøring til/fra jobb, skoler og ulike aktiviteter. Leikanger bør BORT fra bilbasert trafikk og i større grad over på sykkel, gange og kollektiv trafikk. Virkemiddel: bedre gang- og sykkelforbindelser, elektrisk byferge, selvkjørende busser, tilskudd til elsykler, bildeling. Gateparkering i sentrum og langs fjorden bør i all hovedsak fjernes, legges under bakken og avgiftsbelegges.

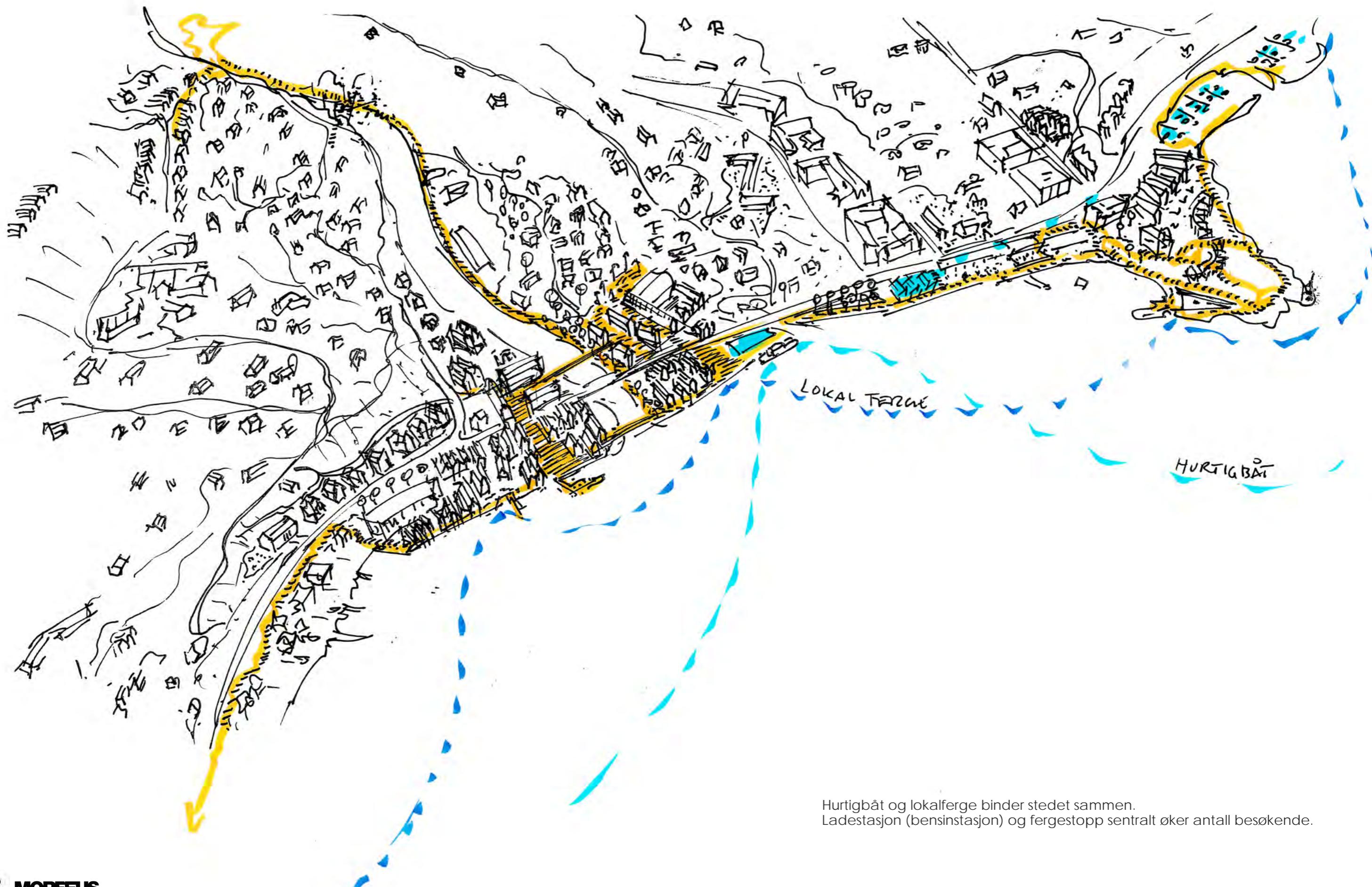
Selvkjørende Sundbåt i Kristiansund?

Forskningsrådet har bevilget støtte til et FoU-prosjekt som skal klarlegge mulighet for bygging av en selvstyrт, elektrisk Sundbåt i Kristiansund. aPOINT har stått i spissen for prosjektutvikling og søknadsprosess.

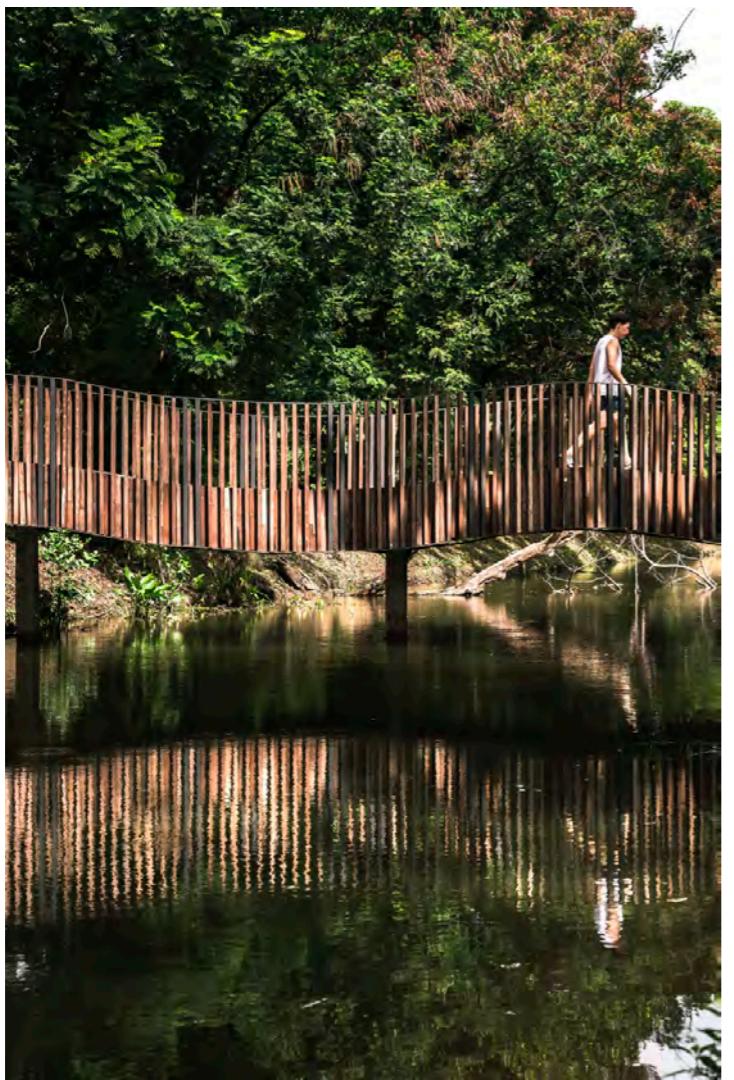
Sundbåten ble etablert allerede i 1876. Tilbudet har vært i sammenhengende drift som offentlig transporttilbud i 139 år, og har fraktet mer enn 130 mill. passasjerer. Sundbåten er et ikon og en viktig del av byens identitet.

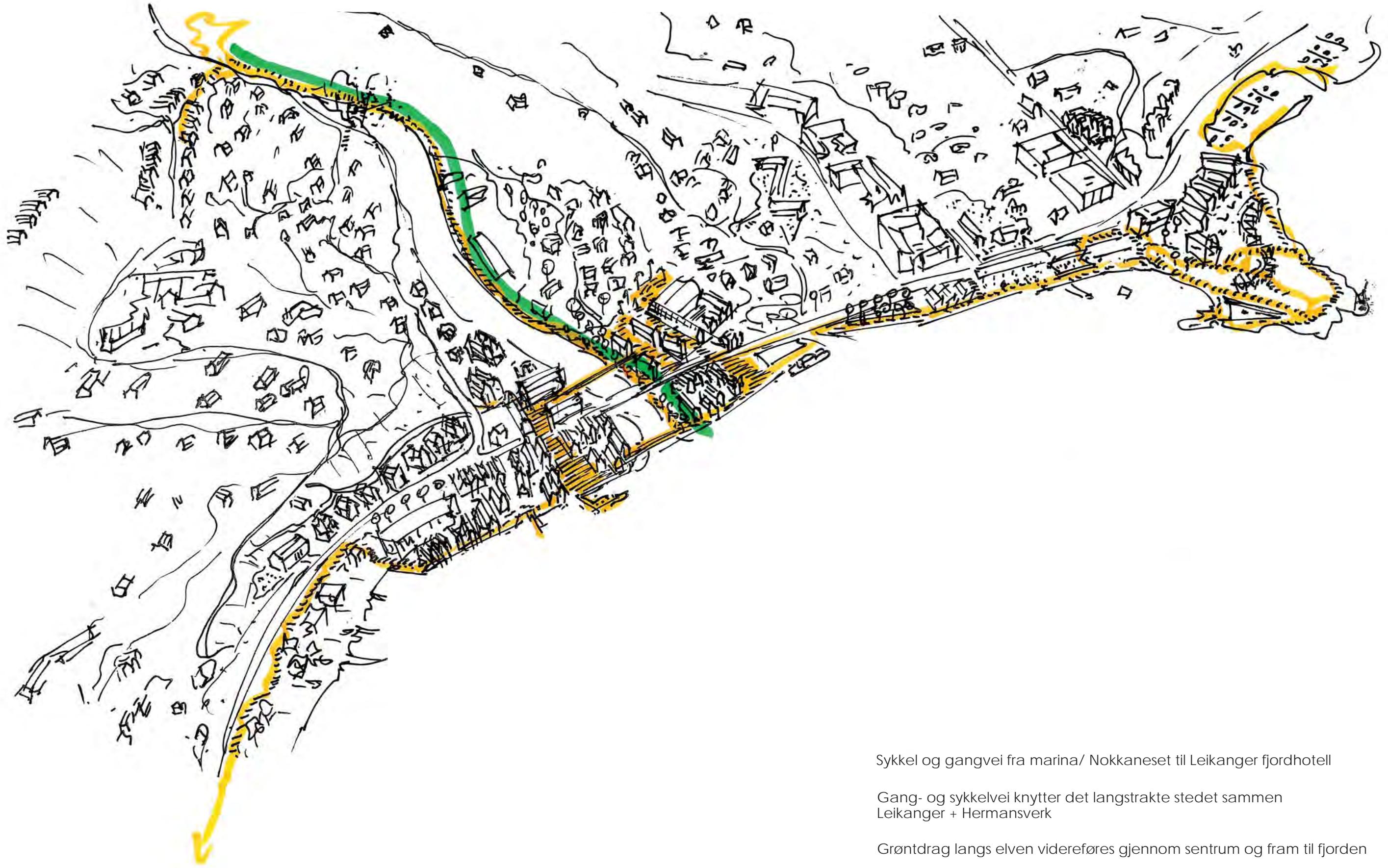

9 ATTRAKTIVE FORBINDELSER LANGS FJORD OG ELV

Det bør etableres en sammenhengende fjordnær gang- og sykkelvei mellom Leikanger Fjordhotell og marinaen ved Nokkaneset. Samtidig foreslår vi et styrket, sammenhengende grøntdrag langs sydsiden av Henjaelva, og ned gjennom sentrum – men en sentrumsnær turforbindelse opp langs elva til Henjadalen.

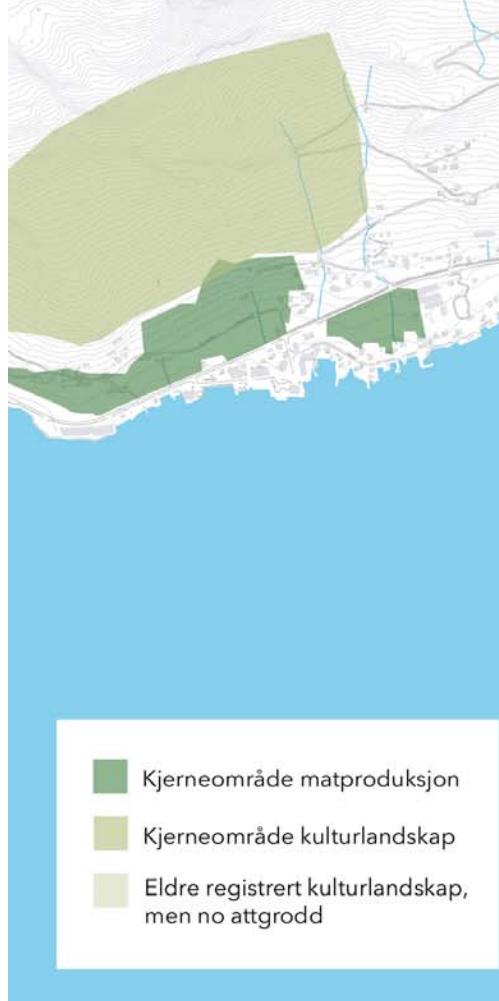
Sykkel og gangvei fra marina/ Nokkaneset til Leikanger fjordhotell

Gang- og sykkelvei knytter det langstrakte stedet sammen
Leikanger + Hermansverk

Grøntdrag langs elven videreføres gjennom sentrum og fram til fjorden

10 «MARKAGRENSE» – VERN OM VIKTIG DYRKET MARK

Leikanger er den fremste fruktbygda i Sogn, og har store kultur- og jordbruksverdier knyttet opp mot særlig epledyking. Like viktig som å angi fortettingsområder, er å angi område der det IKKE skal bygges. Det bør enes om hvor grenser skal gå, og denne grensen bør deretter være forpliktende for alle administrative og politiske vedtak.

Markagrensa bør følge kjerneområder for matproduksjon og kulturlandskap

